

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

Faiq Ələkbərli
dosent, fəlsəfə üzrə
fəlsəfə doktoru

XYazı

Azərbaycanın yenidən azadlığa qovuşmasına şübhə etməyən Əbdülvahab Yurdsever yazırdı ki, milli istiqlal qəsb edən Sovet rejiminin ömrü uzun olmayacaqdır. O, buna əsas kimi Sovet istismarçılığını və bolşeviklərin saxta beynəlmillətçiliyini göstərmişdir: "Sovetlər beynəlmillətçilikdən bəhs etdikləri halda, tamamilə Rus hakimiyyət təmayüllərinə istinad edirlər. Bu təmayüllər xüsusilə Stalin dövründə bütün çıpaqlığı ilə ortaya çıxdı. Bu gün Sovet imperatorluğunun hüdüdlü bölgələrində vəqə olan məhkum ölkələr, türklər də daxil olmaqla qeyri-rus ünsürlərlə məskunlaşmışlar. Bunlardan heç birinin rusluqla milli və tarixi bağlıqları yoxdur".

O yazırdı ki, SSRİ rəhbərliyi qarlıq müstəmləkə imperatorluğundan formalaşan bütün bu qeyri-rus ölkələri parça-parça edərək, çeşidli adlar altında müxtəlif bölgələrə qarışdırırdıqan sonra, həm siyasi, iqtisadi və hərbi istismara tabe etməkdə, həm də milli varlıqlarını məhvə məruz qoyaraq tamamilə ruslaşdırmaqdadır. Beləliklə, sözdə müstəmləkəçiliyə müxalif olan Sovet hökuməti qarlıq müstəmləkələri haqlı göstərmək üçün bəzi doktrinalar uydurmuşdur. Yurdsever yazırdı: "Sovet istismarçıları məhkum millətlərin fikir, din, hərkət və təşəbbüs sərbəstliyini tanımadıqları kimi, ləhcə və əlifbalarını da ruslaşdırmaqdan geri qalmamışlar. Rus məhkumu millətlərdən heç biri öz milli tarix və ədəbiyyatlarını məktəblərində oxumayıblar və milli qəhrəmanlarının adlarını bilməyiblər. Hətta türk qövmləri belə türk olduqlarını söyləyə bilməzlər. Halbuki, Rus tarixi və ədəbiyyatı məhkum millətlərin məktəblərində bütün təfsilatı ilə məcburən oxudulmaqdadır. "Beynəlmillətçi" Sovet məntiqinə görə, rus xalqı və məhkum millətlər Bircinci Pyotr, Suvorov, Kutuzov, və Aleksandr Nevski kimi rus tarixi simalarını milli qəhrəman olaraq anmalı və təqdir etməlidirlər. Bunun əksinə olaraq, Şimali Qafqazlılar Şeyx Şamillərini, azərbaycanlılar Cavad xanlarını, türküstanlılar Əmir Teymurlarını və digər milli qəhrəmanlarını dilə belə getirə bilməzlər. Buna qarşı hərəkət edənlər partiyadan, işdən atılmaqda və ağır cəzalarla üz-ləşməkdədirlər".

Yurdsever daha sonra yazırdı ki, Sovet rejiminin əsarəti altında olan ölkələrdə milli tarix və ədəbiyyata dair bütün əsərlər kitabxanalardan yığışdırıldığı kimi, bu cür əsərlər evlərdə ələ keçirildiyi vaxtda bir günah dəlili olaraq ev sahibi əleyhinə qoyulmuşdur: "Sovet rejimi din və vicdan azadlığı tanımadığı üçün came və məscidlərin yüzdə doxsanını dağıtmış, dini etiqadların açıq bildiren

Milli-demokratik ideya cərəyanı: türkçülük/azərbaycançılıq, çağdaşlıq və islamçılıq

partiyalı və partiyasızları şiddətlə təqib etmişdir. Bütün bunların fəvqündə sovet idarəsi məhkum ölkələrin ətrafında qalın bir dəmir pərdə çəkərək azad dünya ilə və öz yaxın irqdaşları ilə hər cür milli, dini, ədəbi, mədəni, siyasi və iqtisadi bağlarını kəsmişdir".

Ümumiyyətlə, Yurdsever yaradıcılığında bir tərəfdən SSRİ-nin iç üzünü aqib göstərməyə çalışmış, digər tərəfdən isə Azərbaycan milli ideyasına uyğun olaraq milli mədəniyyəti təbliğ etmişdir.

lar Azərbaycan Cümhuriyyətinin şəhidlərini və qaziləri dərin sayğı və hörmətlə, Sovet Rusiyası müstəmləkəçilərini isə nifrətiyə müstəmləkəçilərini isə, 27 aprel isə başqa bir şey olmayan bu günənlə yad edəcəkdir. Çünki 27 apreldə bolşeviklər öz torpaqlarında hüriyyət və barış içində yaşmaq istəyən bir millətə qəsd etmişdir. Kəngərli yazırdı: "Azəri türklərinin bütün təbii zənginliklərinə, şəxsi mülklərinə milli sərvətlərinə, kültür, sənət, tarix və ədəbiyyatına yabançı bir elin qonduğu, tarixi milli

günəşinin parlaq şüaları ilə aydınlanacaq, istisi ilə isinəcəkdir. Sarsılmaz bir iman, dərin bir güvənlə gözləməkdə olduğumuz Milli İstiqlal ül-küsünün çox yaxın bir gələcəkdə gerçəkləşməsi ilə qara torpaqların altında əbədi istirahətgahlarında yatan İstiqlal şəhidlərinin mübarək cəsədləri, bu mənəvi milli varlıq məfhumunun işığı altında ruhən, gənc nəsil isə bu xoşbəxt günün mənən və maddədən yaşayacaqdır; biri ruhani, digəri isə maddi aləmdə dadmış olacaqdır".

Kəngərliyə görə, bu günün gənc nəslinə düşən tək, fəqət çox məsuliyyətli ideal Milli bir vəzifə vardır. Bu, Milli vəzifə ondan ibarətdir ki,

mir Pərdə içərisində haqq və hüquqdan məhrum, atılmış bir əşya kimi qalmaqda, hər cür hüriyyətlər əllərdən alınmış, makinadan durmadan, dinlənmədən, yarı ac və yarı çıpaq Sovet imperiazminin qarxını çevirməkdədirlər. Bu zülm və işğencəyə qarşı insan oğlunun, hər füstədə mücadilə və mübarizəsi, qatliamların, yeraltı ölüm düşərgələrlə və Sibirə sürgünlərlə ört-basdır edilməkdədir. Fəqət bütün bu tədbir və məhvetmə siyasətləri, kommunist rejiminin heç bir surətlə qəbul edilməyəcəyini və Dəmir Pərdə içərisindəki insanların hüriyyətləri üçün mücadilə və mübarizədən kənar qalmayacaqlarını göstərməkdədir".

Onun fikrinə, bu mücadilə və mübarizə müsəlmanlar, o cümlədən türklər arasında daha çox gözə çarpanmaqladır. Çünki türklərin təbii yeraltı və yerüstü sərvətləri Rus şovinizmi tərəfindən istismar olunur. Üstəlik

Yurdsever daha sonra yazırdı ki, Sovet rejiminin əsarəti altında olan ölkələrdə milli tarix və ədəbiyyata dair bütün əsərlər kitabxanalardan yığışdırıldığı kimi, bu cür əsərlər evlərdə ələ keçirildiyi vaxtda bir günah dəlili olaraq ev sahibi əleyhinə qoyulmuşdur: "Sovet rejimi din və vicdan azadlığı tanımadığı üçün came və məscidlərin yüzdə doxsanını dağıtmış, dini etiqadların açıq bildiren partiyalı və partiyasızları şiddətlə təqib etmişdir. Bütün bunların fəvqündə sovet idarəsi məhkum ölkələrin ətrafında qalın bir dəmir pərdə çəkərək azad dünya ilə və öz yaxın irqdaşları ilə hər cür milli, dini, ədəbi, mədəni, siyasi və iqtisadi bağlarını kəsmişdir"

Azərbaycan Milli Mərkəzinin və Azərbaycan Kültür Dərnəyinin fəal üzvlərindən olan Məhəmməd Kəngərli (1914-2006) bir çox məqalələrində SSRİ rejiminin mahiyyətini açmağa çalışmışdır. O, "Xaincasına boğulan bir səs" məqaləsində yazırdı ki, Azərbaycan türkləri tarix boyunca hür və müstəqil yaşamağa alışmış bir millətdir. Onun milli varlığının ana prinsipi isə hər zaman milli azlıq təşkil edənlərə deyil, bilavasitə onların haqq və hüququnu çəyməyə yönələn yırtıcı ruhlu müstəmləkəçilərə qarşı yönəlmişdir. Kəngərli hesab edirdi ki, 1920-ci ilin 27 aprelində Azərbaycan türklərinin Hüriyyət, İstiqlal və Milli hakimiyyət səsi xaincasına boğulmuşdu. Bu baxımdan həmin gün Kəngərli üçün qara bir günü idi: "Vətən, Millət, Milli hegemonluq eşqi, arzusu, qayəsi və həyəcani ilə ritmik olaraq çırpınan və zəfərinin bəxtiyarlığı içərisində özünü məsud hiss edən gənc bir qəlbə, qana bulaşmış xain əllərlə zəhərli bir düşmən xəncərinin birdən-birə xaincasına saplandığı bir gündə 1918-ci ilin uğurlu bir may günündə, şimal basqınlarına qarşı bir əsr davam edən Milli Bağımsızlıq mücadilələrinin sonunda yüz minlərlə vətən fədaisi qəhrəmanların qanları ilə hər

abidələrin, mədrəsələrin, camələrin və dini ziyarətgahların yıxıldığı, türkçə tədrisatın rusçaya çevrildiyi, Türk böyükləri, şairləri yerinə rusların öyrətdiyi, Azəri münəvvərlərinin çeşidli bəhanələrlə topdan Sibir əsir düşərgələrinə sürüldüyü və kəndlilərin dövlət hesabına səhərdən axşama qədər qəsdə çalışmaya məcbur edildiyi milli, dini ənənələrin, örf və gələnlərin ruslaşdırıldığı bir gün".

Mühacir aydınımıza görə, nə öz torpağımız, nə də bu torpağın yetişdirmiş olduğu Milli Azərbaycan gəncliyi Azərbaycan Milli İstiqlalı uğrunda mübarizə aparmış mücahidləri bir anda özlərindən ayrı görməyəcəkdir. Onların əziz ruqlarını istiqlal eşqi ilə doluğu Milli Azərbaycan gəncliyi r millətə qəsd etmişdir. u isti və səmimi bağrılarına basacaq, Azərbaycan Türk Milliyyətçiliyinin bir həqiqi örnəyi olaraq abidələmiş Milli İstiqlal mücadiləsinin təməl daşı kimi daima mənəvi hüzuqlarında əyiləcək və beləcə, şən-şərəflə dolu xatirələrini yaşadacaqdır. Kəngərli böyük üzəqgörənliklə qeyd edirdi ki, ikinci 28 May günü gerçəkləşəcəkdir: "Əlbəttə, o zaman, o gözəl gündə bu əziz və müqəddəs qurbanlarımızın, hüriyyət meydanlarının şərəfli mövqələrinə dikiləcək abidələri, İstiqlal

kimi durmaq deməkdir".

Kəngərliyə görə, Azərbaycanın rus-bolşevik istilasına cəbrən girdiyi gündən bəri həyatın ən təhlükəli və acı günlerini əzablarla yaşamış, hələ də yaşamaqda olan Azərbaycan Türk gəncliyi bu qorxunc hadisələrdən ibrət olaraq Milli hədəflərini, bütün enerjilərini doğru istiqamətdə inkişaf etdirməlidirlər. Belə ki, bütün Azərbaycan türkləri "İstiqlal, Hüriyyət və Milli Hegemonluq" şuarı altında birləşərək mənəviyyatının sapsağlam, Milli Davada səbatlı olduğunu bir kərə dünya ictimaiyyətinə çatdırmalıdır.

Tanınmış mühacir ziyalı Çingiz Göygöl Vətəninin müstəqilliyi, mədəniyyət tarixi ilə bağlı çoxsaylı məqalələr yazmışdır. O, "Mühəşafizəsi lazım gələn milli ruh" məqaləsində yazırdı ki, 20-ci əsrin ən bədbəxt insanları kommunist rejimi və diktaturası altında yaşayanlardır: "Bolşevik kommunist tələsinə düşən bu zavallılar, bir ovuc kommunist aristokratiyasının rifahı və səadəti və yenə bu güruhun hiylə və əməlləri üçün çalışmaqda və yüzdə-yüz istimar edilməkdədir. Də-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur